

Відгук
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Левандівського Омеляна Тарасовича на дисертаційну роботу
Явної Ірини Віталіївни «Організаційно-економічний механізм реалізації
фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки,
спеціальності 051 Економіка

1. Обґрунтування актуальності теми дисертаційної роботи

Важливою умовою економічної діяльності та розвитку сільськогосподарських підприємств є належне забезпечення їх фінансовими ресурсами та організація раціонального використання фінансового потенціалу цих підприємств. Сільське господарство є кредитомісткою галуззю, рівень задоволення фінансових потреб підприємств якої завжди вважався недостатнім. В умовах війни фінансове забезпечення агровиробників значно погіршилося. Знизився й рівень державної їх фінансової підтримки. Зазначене обумовлює необхідність пошуку нових підходів і рішень в управлінні фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств.

Ефективність такого управління залежить від методологічного забезпечення оцінки наявного фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств, всебічного аналізу результатів його використання. Потребують уточнення теоретичні аспекти організації використання цього потенціалу з урахуванням викликів сьогодення та перспектив подальшого розвитку аграрного сектора економіки України. Важливим аспектом є розробка стратегії управління фінансовими ресурсами, що дає змогу не лише покращити фінансовий стан підприємств, а й сприяти їх розвитку в умовах мінливого економічного середовища. Комплексний підхід до реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств передбачає формування організаційно-економічного механізму забезпечення відповідного процесу. З

урахуванням цих обставин визначена мета дисертаційної роботи Явної Ірини Віталіївни, завдання, необхідні для її досягнення. Це дає підстави стверджувати, що представлена до захисту робота достатньо актуальна, має теоретичне і практичне значення.

Актуальність і значущість дисертаційної роботи підтверджується й тим, що при її виконанні аспірантка брала участь у розробці теми наукових досліджень факультету управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування на 2016-2020 роки «Організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та села» та на 2021-2025 роки «Механізми забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора економіки та сільських територій». Внеском дисертантки в реалізацію цих тем є розробка низки теоретичних і методичних аспектів реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств, обґрунтування механізмів та заходів з його реалізації, а також формулювання рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансового управління в сільськогосподарських підприємствах.

2. Обґрунтованість наукових результатів, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Наукові положення, висновки й рекомендації, отримані за результатами дослідження, на нашу думку, є обґрунтованими та достовірними. Вони базуються на фундаментальних положеннях сучасної економічної теорії з проблем формування і використання фінансового потенціалу підприємств, фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, отримані на основі вивчення наукових праць багатьох відомих вітчизняних і зарубіжних вчених, опрацювання значного масиву статистичних даних, результатів власних досліджень.

Одержані дисертанткою наукові результати ґрунтуються на глибокому аналізі сучасних підходів до формування та реалізації фінансового потенціалу підприємств. Використання економіко-математичних моделей, статистичних

методів дослідження, експертного опитування забезпечило достовірність отриманих висновків.

3. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Дисертаційна робота містить положення, що їх можна вважати вкладом у розвиток теорії та практики управління фінансовим потенціалом сільськогосподарських підприємств. Наукова новизна роботи пов'язана з удосконаленням теоретичних, методичних та практичних аспектів, які стосуються механізмів фінансового планування, управління інвестиціями та оптимізації використання фінансових ресурсів. Основні положення наукової новизни, що розвивають існуючі підходи, полягають у наступному.

Уточнено сутність поняття «фінансовий потенціал», яке стосовно сільськогосподарських підприємств пропонується розглядати як комплексну спроможність цих підприємств акумулювати, ефективно використовувати та розвивати фінансові ресурси для забезпечення стабільного функціонування та стратегічного розвитку з урахуванням специфіки аграрної галузі.

Розроблено науково-методичні засади оцінки ефективності реалізації фінансового потенціалу. Вони ґрунтуються на встановлених залежностях між забезпеченістю підприємств фінансовими ресурсами та ефективністю їхнього функціонування, що дає змогу сформувати інформаційно-аналітичну базу для прогнозування оптимальних обсягів залучення фінансових ресурсів.

Дисертанткою запропоновано метод оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств за допомогою інтегрального показника, який об'єднує основні фінансові показники в один загальний з урахуванням вагових коефіцієнтів, визначених за допомогою методу експертних оцінок.

Вдосконалено підходи до формування фінансової стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств, яка включає аналіз фінансового потенціалу цих підприємств, планування фінансової стратегії, обґрунтування підходів до її реалізації та оцінку результатів. Викликають інтерес положення щодо

формування системи управління процесом реалізації фінансового потенціалу, в основу якої покладено створення системи фондів, спрямованих на підтримку та зміцнення фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Зроблено акцент на регуляторний вплив держави на вирішення проблем фінансування сільськогосподарських підприємств через застосування низки інструментів та важелів. Оцінка цього впливу в рамках дисертації дає змогу визначити ефективність механізмів використання державних фінансових ресурсів у сільському господарстві.

4. Оцінка змісту та завершеності дисертаційної роботи

Робота має логічну структуру, яка поєднує теоретичні положення, аналітичні дослідження та практичні рекомендації. Завдання, поставлені авторкою, реалізовані. Дисертація є завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам до наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. Вона складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить численні ілюстративні та аналітичні матеріали, що підсилюють наукову аргументацію. Список використаних джерел складається із 171 найменування, що свідчить про ґрунтовний підхід до опрацювання наукових джерел та достатній обсяг цих джерел для забезпечення високої наукової якості дослідження.

Дисертаційна робота за своєю структурою, мовою, стилем викладання, науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України. Вона демонструє високий рівень наукової підготовки авторки, значну теоретичну глибину, а також практичну спрямованість отриманих результатів.

5. Наукове та практичне значення виконаного дослідження

Наукове значення результатів дослідження полягає у вдосконаленні теоретичних підходів до формування фінансового потенціалу підприємств. Практична цінність дослідження виявляється у таких аспектах:

- використання запропонованих моделей дає змогу сільськогосподарським підприємствам підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами;
- результати дослідження можуть бути використані в організації державної фінансової підтримки аграрного сектору економіки.

Прикладний аспект дослідження підтверджується впровадженням наукових результатів у діяльності департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної (військової) адміністрації, сільськогосподарських підприємств (ТОВ «Волиця», ТОВ «ВАМ АГРО»), в навчальному процесі Львівського національного університету природокористування, що підтверджено відповідними довідками.

6. Повнота відображень основних положень дисертації у наукових публікаціях

Матеріали дисертаційної роботи висвітлені в 9 наукових працях. Зокрема 5 статей опубліковано у фахових наукових виданнях з економічних наук. Вимоги МОН України щодо необхідної кількості та якості статей у наукових фахових виданнях дотримані. Основні положення і висновки дослідження були апробовані на чотирьох науково-практичних конференціях та форумах. Слід зазначити, що наукові положення і результати дослідження, відображені в публікаціях дисертантки, не містять протиріч із положеннями сучасної економічної науки та достатньо повно відображають зміст представленої дисертації.

7. Дотримання вимог академічної доброчесності

Порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, фабрикацій, фальсифікацій) у дисертації не виявлено. Використані джерела коректно цитовані. Подана інформація про внесок у наукові праці, опубліковані в співавторстві.

8. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу І. Явної, слід звернути увагу на окремі недоліки і дискусійні положення:

1. Вивчення впливу міжнародних фінансових ринків на формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств України могло б бути більш детальним. Розгляд змін у міжнародній економічній ситуації, зокрема коливань валютних курсів під час воєнного стану в Україні, інших глобальних фінансових чинників дасть змогу точніше оцінити можливі виклики та шанси для сільськогосподарських підприємств.

2. Враховуючи поточні геополітичні та економічні обставини, варто було розглянути специфіку ризиків, які виникають через зміну економічного середовища в умовах воєнного стану. Зокрема, необхідно було ґрунтовніше висвітлити вплив на фінансовий стан підприємств таких чинників, як інфляція, зміни у фінансовому регулюванні, доступ до кредитних ресурсів, зміна інвестиційної привабливості галузі.

3. У дослідженні варто було приділити більше уваги соціальним аспектам, які є невід'ємною частиною управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. Йдеться про питання соціальної відповідальності підприємств, взаємодії з місцевими громадами. Врахування цих аспектів сприяє фінансовій стабільності сільськогосподарських підприємств, зокрема через вирішення питань оренди землі як складової ресурсного потенціалу, зміцнення іміджу підприємства.

4. Слід було посилити зв'язок розділу 3 дисертації, присвячений вдосконаленню формування та використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств, з організаційно-економічними аспектами діяльності підприємств. Додатковий акцент на впливі організаційно-економічних чинників, таких як оптимізація управлінських процесів, впровадження інноваційних підходів та підвищення ефективності використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів, посилив би системний підхід у дослідженні. Це

сприяло б підвищенню прикладного значення роботи для сільськогосподарської галузі.

Проте зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують наукової та практичної цінності роботи.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Явної Ірини Віталіївни «Організаційно-економічний механізм реалізації фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств» є завершеним, актуальним і ґрунтовним науковим дослідженням, що характеризується належним рівнем теоретичного обґрунтування та науково-практичної значущості отриманих результатів. Авторкою розкрито тему дисертації, досягнуто поставлену мету та виконано сформульовані завдання.

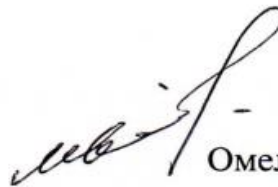
Подана до захисту дисертація за змістом і оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її авторка – Явна Ірина Віталіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри фінансів

Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника

Омелян ЛЕВАНДІВСЬКИЙ

